

Міністерство освіти і науки України
ДНЗ « Запорізький будівельний центр професійно – технічної освіти»

Доповідь з теми:
«Пропаганда оздоровчої роботи в Україні»

культури

Керівника фізичної

Шевцової А.П.

м. Запоріжжя

Актуальність дослідження

Потреба в руховій діяльності, потяг до фізичного розвитку закладено в людині з раннього дитинства. Нормальний дитячий організм надзвичайно рухливий, тому що бездіяльність призводить не тільки до атрофії м'язів, а й недостатнього розвитку всіх інших органів дитини, в тому числі і головного мозку. Саме завдяки фізичним вправам можна посилити ті функції, які відстають від інших, й цим забезпечити всебічний функціональний розвиток зростаючого організму дитини.

Фізично-оздоровча культура й спорт є невід'ємною частиною національної історії й культури народу, сприяють гармонічному розвитку особистості, досягненню довголіття, твердженню здорового способу життя.

Саме на цю галузь держава поклала рішення проблем соціального комплексу, нерозривно пов'язаного зі станом і зміцненням здоров'я дітей, підлітків, студентської молоді, трудящих, підприємств і установ країни.

У сучасних умовах все більш зростаючого значення набуває масова фізична культура. Більше того, є всі підстави думати, що соціально обумовлена необхідність цілеспрямованого вдосконалювання здоров'я людини повинна трансформуватися в культурну потребу, у прагнення до фізичного вдосконалення.

Тому проблема формування, а надалі підтримки рівня фізичної активності, ведення здорового способу життя, пропаганда спортивно-оздоровчої діяльності є досить актуальною, адже здоров'я – це сукупність фізичних і духовних якостей людини, які є необхідною передумовою успішної трудової діяльності, здійснення творчих планів, створення міцної дружної родини, народження й виховання дітей, оволодіння досягненнями культури.

Актуальність проблеми, її недостатня теоретична та методична база, потреби практики зумовили вибір теми бакалаврського дослідження «Пропаганда спортивно-оздоровчої роботи в Україні».

Мета дослідження – визначити шляхи активізації пропагандистської діяльності, яку проводять спортивні та фізкультурно-оздоровчі організації різних типів. Формування уявлення про особливості функціонування засобів масової інформації, а також вивчення питань щодо пропаганди фізичної оздоровчої культури і спорту.

Відповідно до мети роботи вирішувалися такі **завдання**:

1. Проаналізувати, систематизувати та узагальнити науковий здобуток вітчизняних і зарубіжних авторів з проблем пропаганди і реклами у сфері оздоровчої фізичної культури і спорту.
2. Визначити рівень формування навичок ведення здорового способу життя засобами спортивно-оздоровчої роботи;

3. Встановити ступінь поширення занять фізкультурно-оздоровчою діяльністю та спортом серед учнів-старшокласників;

4. Дослідити значення використання технологій суспільних зв'язків для пропаганди серед населення спортивно-оздоровчої діяльності;

Об'єкт дослідження – місце пропаганди в системі функцій, які виконують типові організації сфери оздоровчої фізичної культури і спорту.

Предмет дослідження – організаційні та методичні аспекти пропаганди спортивних та оздоровчо-фізкультурних занять.

Методи дослідження – застосовано комплекс взаємодоповнюючих методів дослідження: Аналіз літератури і документальних джерел, пов'язаних з досліджуваною проблемою. Аналіз періодичних видань з галузі фізичної культури і спорту. Метод соціологічного анкетування здійснювався за участю читачів українських періодичних видань з метою з'ясування їх відношення до пропаганди оздоровчої фізичної культури і спорту у пресі, а також для визначення, що саме викликає інтерес читачів на фізкультурно-спортивну тематику.

Наукова новизна отриманих результатів: конкретизовано зміст і обсяги проведення пропагандистської діяльності спортивними школами і рекламної – оздоровчими клубами; отримано нові теоретичні відомості, про технологію управління пропагандистською і рекламною діяльністю у сфері фізичної культури і спорту.

Практичне значення отриманих результатів: розроблено організаційно-методичні рекомендації для керівних фізкультурних організацій обласного рівня, скеровані на подальше удосконалення пропаганди і реклами; можливість впровадити в практику діяльності окремих спортивних шкіл та оздоровчих клубів заходи щодо активізації пропаганди і реклами фізкультурних і спортивних занять;

Формування навичок ведення здорового способу життя засобами фізкультурно-оздоровчої роботи

У той же час в останні роки в рамках державної політики намітилися позитивні тенденції в розвитку системи фізично-оздоровчої культури й спорту. Створено самостійні структури у вигляді асоціацій, федерацій по видах спорту, відкриваються фітнес-центри, формуються групи здоров'я, одержують поширення нетрадиційні форми оздоровчої фізичної культури (шейпінг, стретчинг, східні види гімнастики й ін.), налагоджене виробництво спортивних товарів, інвентарю, вжиті заходи по переорієнтації галузі на масову фізичну культуру на противагу існуючому пріоритету спорту вищих досягнень.

Однак створювані державою умови для життя людей самі по собі не можуть забезпечити високого рівня їхнього здоров'я. Незважаючи на те, що людина працює в добре освітленому, чистому, вентильованому приміщенні й на цьому підприємстві правильно організоване харчування робітників і т.д.,

якщо вона сама веде малорухомий спосіб життя, не дотримується режиму праці й відпочинку, вживає алкоголь і курить, то сприятливі умови роботи не поліпшать її здоров'я. Тому одним з важливих розділів охорони й зміцнення здоров'я є особисте відношення до свого способу життя.

Спосіб життя втілює в собі історично виниклий і соціально обумовлений комплекс видів діяльності, за допомогою яких люди задовольняють свої потреби, а також комплекс відносин, що виникає в процесі цієї діяльності.

Спосіб життя містить у собі три категорії, які впливають на його становлення: рівень життя, якість життя й стиль життя.

Рівень життя – це ступінь задоволення людиною матеріальних і духовних потреб. Якість життя – це ступінь комфорту при задоволенні цих потреб. І, нарешті, стиль життя – це поведінкові особливості життя людини.

Кожна із цих категорій (у найбільшій мірі – третя) здатна впливати на стан здоров'я людини й суспільства в цілому, формуючи здоровий або нездоровий спосіб життя. Поняття «здоровий спосіб життя» містить у собі ряд положень: дотримання режиму праці й відпочинку, дозованої рухової активності, заняття доступними видами спорту, уміння знімати нервову напругу, розумне використання засобів загартовування, водних процедур, раціональне харчування, відмова від шкідливих звичок.

Отже, що структура здорового способу життя – це динамічна система, що включає в себе елементи, які можуть коректуватися відповідно до стану людини. При цьому основний компонент системи – рухова активність.

Таким чином, відмітна риса сьогодення – подань про здоров'я – це розуміння й усвідомлення індивідом необхідності його зміцнення й удосконалювання. Рівень і темпи рішення проблеми забезпечення фізичної активності людей залежать насамперед від них самих; здоров'я є показник не тільки фізичної, але й культури людини в цілому, тому що воно розглядається як гармонія теоретичного й практичного планів буття, міра погодженості в людині природного і соціального початків. При відсутності в індивіда особистісних установок на самовдосконалення, на власні фізичні зусилля високого рівня розвитку масової фізичної культури досягти не можна.

Стійкі мотивації фізичного вдосконалювання, виховані з дитинства в кожній людині, перетворюються в систему загальноприйнятих подань, у норми поведінки, що визначають суспільну престижність високого рівня здоров'я й фізичного загартовування людини, в істотний критерій оцінки «якості» її особистості в цілому. Це саме й становить зміст поняття «оздоровчо-фізична культура та спорт», узятого в його більше загальному, філософському змісті.

Саме масовий характер занять фізичною культурою, оздоровчо-спортивною діяльністю значною мірою визначав успіхи наших спортсменів на міжнародній арені. Однак згодом все більший акцент у діяльності фізкультурно-спортивних організацій став робитися на чисто спортивній стороні фізичного виховання.

Формули «Від масовості – до спортивної досконалості», «Від значка ГТО – до олімпійської медалі» трактувалися поверхнево й односторонньо. У підсумку вигідніше стало працювати із групою розрядників або спортивною зіркою, яка подає, а не витратити час на масу «середнячків».

Ця тенденція згодом негативно відбилася не тільки на стані здоров'я нації, але й на престижі масових занять фізичною культурою та оздоровчою-спортивною діяльністю в цілому.

Сучасний стан суспільства, найвищі темпи його розвитку висувають певні вимоги до людини і її здоров'ю. Проблеми, пов'язані зі здоров'ям, часом просто заганяють людину у кут, звужують життєві перспективи. Про культуру людини можна судити в тому числі й по її відношенню до власного здоров'я.

Погане самопочуття людини не дозволить їй досягти повного задоволення від виконуваної роботи, сімейного життя, своїх захоплень, адже одержання задоволення – результат інтенсивних зусиль самої людини.

Недолік здоров'я веде й до змін у психіці. Такі люди нерідко йдуть у свої хвороби. Стан здоров'я на 50% визначається способом життя людини, що у свою чергу залежить від умов мікросередовища, способів життя, прийнятих у конкретному суспільстві.

Досить великий контингент людей не цікавиться фізично-оздоровчою культурою й спортом, байдужі до фізичних вправ, стану свого здоров'я.

Дана проблема має психологічні коріння, він приводить класифікацію 5 типів фізично-пасивних людей:

1. Особи, абсолютно байдужі до фізичної культури і спортивно-оздоровчої діяльності. Вони мають у своєму розпорядженні помилкові уявлення про малу користь фізичних вправ, воліють проводити час у бездіяльності. В основному це особи хворобливі й фізично слабкі.

2. Особи, які вважають, що їм немає причин займатися фізично-оздоровчою культурою та спортом, тому що вони здорові. Вони часто висловлюються відверто проти спорту, вважаючи це заняття забавою.

3. Особи, що усвідомлять цілющий вплив фізичної культури та оздоровчо-спортивної діяльності на здоров'я людини, але нічого не роблять для цього практично.

4. Особи зі слабо вираженим інтересом до спортивно-оздоровчої діяльності. Вони безвладні, недовірливі, не вірять у свої сили.

5. Особи, що займаються фізичною культурою та оздоровчою діяльністю нерегулярно.

Як видно з даної класифікації, головними причинами байдужості до спортивно-оздоровчої діяльності та фізичної культури в цілому є недостатня інформованість, а також безвільність, байдужність до власного здоров'я до того моменту, коли вже видні наслідки такого відношення й доводиться звертатися до лікаря за допомогою.

Перебороти пасивне відношення до спортивно-оздоровчої діяльності та фізичної культури можна тільки шляхом цілеспрямованого виховання в людей переконаності в необхідності правил і норм активної рухової

діяльності. Змістовна сторона активного відношення індивіда до фізичної культури визначається його соціальними властивостями, які складаються в результаті виховання: спрямованістю особистості (світоглядними поглядами, переконаннями), ціннісними орієнтаціями, соціальними установками. У процесі соціалізації індивіда оцінка суспільної значимості здорового способу життя повинна перетворитися в його власну оцінку. Система моральних і навіть фізкультурно-оздоровчих вимог, що існує в суспільстві, стає надбанням людини через складну систему міжособистісних зв'язків і відносин. Людина живе в суспільстві й не може діяти ізольовано від нього.

Процес мотивації – це перший конкретний акт формування фізкультурної активності, виділяє етапи його розвитку:

1. Відбиття у свідомості людини суспільних потреб, інтересів і цілей перетворення засобами спортивно-оздоровчої діяльності.

2. Оцінка умов, засобів і способів задоволення потреб людини засобами спортивно-оздоровчої діяльності відповідно до наявними в неї суб'єктивними можливостями й функціональної готовності до цієї діяльності.

3. Усвідомлення ефективності задоволення потреби людини засобами спортивно-оздоровчої діяльності й формування на цій основі певного інтересу до фізкультурної діяльності.

4. Постановка мети, ухвалення рішення із приводу задоволення цієї потреби.

Термін «фізична культура та спортивно-оздоровча діяльність» має декілька значень. Під ним розуміють «втілення в самій людині, результатів використання матеріальних і духовних цінностей, які відносяться до фізичної культури в широкому розумінні, так як засвоєні людиною фізкультурних знань, умінь, навичок, показників розту, які досягнуті на основі використаних засобів фізичного виховання і т.д.

В цьому плані спортивно-оздоровчу діяльність та фізичну культуру людини, зокрема школяра слід розглядати не тільки як заняття руховими вправами і процедурами загартування. Поняття «спортивно-оздоровча діяльність та фізична культура» включає ще і широкий круг понять про правильний режим раціонального харчування, дотримання правил гігієни, вироблення корисних звичок. Можна сказати, що фізична культура школяра – це визначений принцип його відношення до свого здоров'я, до розвитку і збереженню можливостей свого організму.

Такі задачі фізичної культури покладені на шкільну навчальну програму. В ній ставиться задача виховувати навички культури поведінки, а також формувати у школярів поняття про те, що турбота людини про своє здоров'я, фізичний розвиток і підготовленість є не тільки її особистою справою, але і сприяє вивченню школярами теоретичних знань по фізичній культурі, фізіології і гігієні. В них зберігаються основні положення при руховому режимі, а також при особливостях занять фізичними вправами, їх значення в формуванні життєво важливих рухових навичок у підлітків і підготовки їх до

праці і захисту Батьківщини, про правила загартовування і необхідність дотримання гігієнічних вимог, про корисні і шкідливі для здоров'я звички.

Чим більше м'язів бере участь у виконанні конкретної фізичної вправи, тим істотніші фізіологічні (в органах) і біохімічні (в клітинах) зрушення відбуваються в організмі, тим ефективніший їх вплив на всебічний фізичний розвиток дитини.

Принцип оздоровчої спрямованості фізичної культури полягає в організації фізичного виховання, і зокрема занять фізичними вправами, таким чином, щоб вони сприяли профілактиці захворювань учнів, зміцненню їх здоров'я. В ході фізичного виховання слід забезпечувати таке поєднання роз'яснювальної, виховної роботи і різних форм практичних занять фізичними вправами, при яких фізична культура стає усвідомленим обов'язковим компонентом режиму для школяра.

Згідно з «Положенням про фізичне виховання учнів загальноосвітньої школи», система занять школярів фізкультурою і спортом включає такі пов'язані між собою форми:

- уроки фізичної культури;
- фізкультурно-оздоровчі заходи протягом шкільного дня (гімнастика перед уроками, фізкультурні хвилинки під час уроків, ігри й фізичні вправи на перервах і в режимі продовженого дня);
- позакласна спортивно-масова робота (заняття в гуртках фізичної культури і спортивних секціях, спортивні змагання);
- позашкільна спортивно-масова робота та фізкультурно-оздоровчі заходи за місцем проживання учнів (заняття в дитячо-юнацьких спортивних школах, туристичних гуртках і т.д.);
- самостійні заняття учнів фізичними вправами вдома, на пришкольних і дворових майданчиках, стадіонах та інше.

Систематичні заняття фізкультурою позитивно впливають на розвиток учнів в школі та сім'ї, спонукають їх дотримуватися правильного режиму і вимог гігієни.

Уроки фізичної культури є основною формою фізичного виховання учнів. Вони обов'язкові для всіх (за винятком тих, хто за станом здоров'я віднесений до спеціальної медичної групи). Уроки повинні активно сприяти успішному здійсненню позакласної і позашкільної роботи з фізичного виховання, формуванню в учнів інтересу і звички до занять фізичними вправами в повсякденному житті. Необхідно підвищувати вплив уроків фізкультури на вдосконалення інших форм фізичного виховання.

Відомо, що навіть при якісному проведенні уроків їх безпосередній вплив на фізичний розвиток учнів недостатній. Науковими дослідженнями встановлено, що урок фізкультури забезпечує в середньому лише 11% гігієнічної норми рухової активності школяра. У зв'язку з цим, необхідно збагачувати і правильно поєднувати різні форми фізичного виховання учнів і фізкультурно-оздоровчої роботи.

Особливо велика увага приділяється в школі оздоровчій роботі з ослабленими та хворими учнями. У позаурочний час з ними проводять спеціальні заняття з лікувальної фізкультури.

Спрямованість навчальної і позакласної роботи з фізичної культури на масове охоплення учнів систематичними заняттями фізичною культурою і спортом великою мірою сприяє зміцненню здоров'я вихованців школи, підвищенню рівня їх фізичної і розумової працездатності.

Фізкультхвилинки під час уроків сприяють підвищенню розумової й фізичної працездатності учнів.

Видатний російський вчений-педагог К.Д. Ушинський зазначив: «Дайте дитині трохи порухатися, і вона знову подарує вам 10 хвилин уваги, а десять хвилин жвавої уваги, якщо ви зуміли їх використати, дадуть вам більше, ніж цілий тиждень напівсонних занять».

Організоване проведення ігор, змагань та фізичних вправ на великих перервах є важливим фізкультурно-оздоровчим засобом у режимі шкільного дня. Відомо, що ефективність відпочинку учнів і підготовки їх до навчання залежить від того, як вони проводять перерви.

Позакласна оздоровча робота і спортивно-масова робота в ПТО. У позаурочний час проводяться масові фізкультурно-оздоровчі і спортивні заходи. Ними передбачається:

- більш глибоке засвоєння учнями програмного матеріалу, що вивчається на уроках фізкультури;
- виконання відстаючими учнями нормативних вимог програми з фізкультури та з державних тестів;
- організація систематичних занять з різних видів спорту, за інтересами учнів;
- проведення масових спортивних змагань з різних видів спорту, туризму.

Головна мета позакласної фізкультурно-спортивної роботи полягає в тому, щоб залучити кожного школяра до самостійного, щоденного виконання фізичних вправ на свіжому повітрі. У сучасних умовах учитель фізкультури навчає в середньому 200–300 учнів. Організувати щоденну фізкультурно-масову роботу слід усіма педагогічними засобами привчати учнів до самостійних занять фізичними вправами за місцем проживання.

Всі форми фізкультурно-оздоровчих і спортивних занять, які проводяться в процесі навчальної і позакласної роботи, повинні відповідати головній вимозі – всемірно сприяти залученню кожного учня до щоденних самостійних занять фізкультурою і спортом.

Здоров'я людини також великою мірою залежить від обсягу її знань і практичних умінь у використанні оздоровчих сил природи (в тому числі й холоду) для зміцнення здоров'я й профілактики захворювань. Свідоме застосування загартовуючих процедур потребує від дитини певного рівня фізичної культури. Вона формується в учнів протягом усіх років навчання в школі шляхом роз'яснювання, переконання, організації їх практичної діяльності, на уроках та в позакласній роботі.

Вчителі і батьки повинні постійно підкреслювати велику роль загартовування у запобіганні хворобам, для зміцнення здоров'я дітей, спонукаючи їх до систематичного використання загартовуючих процедур.

Дані досліджень учених та нагромаджений практичний досвід свідчать про те, що ефективність таких загартовуючих процедур, як обтирання, обливання водою, приймання душі, водні ванни в поєднанні з сонячними та повітряними ваннами дуже висока.

Серед засобів спортивно-оздоровчої роботи дуже важливе значення мають гігієнічні умови. Сюди відносяться твердий режим дня, під яким розуміється строго складений розпорядок повсякденного життя, раціонального розподілення часу праці і відпочинку, сну і харчування.

Ступінь поширення занять фізкультурно-оздоровчою діяльністю та спортом серед учнів ПТО

Основне фізичне навантаження, як відомо, учні старших класів отримують під час уроків фізкультури. Однак, як засвідчили спеціальні дослідження, для правильного фізичного розвитку підлітків двох уроків фізичної культури на тиждень явно замало. Встановлено, що хорошу фізичну підготовку мають лише ті учні, які окрім уроків фізичного виховання, регулярно займаються ще два-три рази на тиждень в спортивних секціях.

Послаблення рухової активності не лише призводить до порушення нормального перебігу метаболічних процесів, тобто процесів росту і розвитку, але і є причиною невротичного стану школярів, що виявляється в легкій збуджуваності, дратівливості, розсіяності, неувважності, неадекватній реакції тощо.

З одного боку, ця тенденція закономірна, оскільки потреби учнів в організації свого вільного часу зростають по мірі накопичення знань в процесі навчання, з оцінкою та переоцінкою життєвих цінностей. З іншого боку, така тенденція не може не викликати тривоги. Зрозуміло, що в організації вільного часу школярів є чимало недоліків, і ця організація вільного часу не відповідає запитам і побажанням школярів.

Спільні та відмінні риси пропаганди та реклами спортивно-оздоровчої діяльності

Аналіз літературних джерел обґрунтував наявність багатьох спільних рис пропаганди і реклами занять у сфері фізичної культури і спорту. Обидва види діяльності мають за мету досягнення певного рівня поінформованості потенційних учасників занять, який може стати підґрунтям для формування потреби або переконання у необхідності постійної участі в них.

Слід зазначити, що об'єктом пропагандистського і рекламного впливу є представники різних соціально-вікових груп.

Таким чином, пропаганда може проводитися за єдиною змістовною схемою для всіх учнів, а рекламна діяльність повинна враховувати вікові особливості потенційних і реальних споживачів оздоровчих послуг.

Початок фізкультурних і спортивних занять спричиняють певні мотиви, які мають бути враховані у пропаганді й рекламі. У ході дослідження встановлено, що учні до початку занять спонукають, в основному, три мотиви: покращити стан здоров'я, досягти високих спортивних результатів, стати сильним, витривалим. Тобто пропагандистська і рекламна інформації обов'язково повинні передбачати відомості щодо можливостей покращання стану здоров'я в результаті систематичних занять. Така інформація здатна привернути увагу і бути причиною початку занять як учнів так і дорослих.

Як відомо, важливу роль у залученні учнів до занять має приклад друзів, знайомих. Отримані дані свідчать про те, що відсоток вихованців спортивних шкіл, котрих спонукала до занять вищезазначена причина є набагато меншим, ніж клієнтів оздоровчих клубів. Можна зробити припущення про те, що тренери спортивних шкіл не достатньо залучають своїх вихованців до проведення пропаганди. У той же час, більшість споживачів оздоровчих послуг зацікавлені залучати до занять знайомих і друзів у зв'язку із введеною у багатьох клубах знижкою при оплаті послуг для тих, котрі залучили до занять додаткових клієнтів.

Пропаганда спортивних занять і реклама оздоровчих послуг не повинні припинятися після приходу людини у секцію або клуб. Обов'язковим є безперервний вплив, який певною мірою знижує плинність контингенту.

Респондентам обох груп пропонувалось оцінити пропагандистську і рекламну діяльність, яку проводять фізкультурні організації. Вихованці спортивних шкіл здійснювали оцінку за п'яти бальною шкалою, яка для них більш звична. Учасникам оздоровчих занять пропонувалось визначити якісний рівень реклами: високий вище середнього, середній, нижче середнього, низький.

Отримані результати можна розцінювати як недостатню диференційованість впливу на вихованців спортивних шкіл і споживачів спортивно-оздоровчих послуг із різним стажем занять. Як пропаганда, так і реклама не повинні мати своїм об'єктом лише тих, котрі не залучені до занять. Вони повинні здійснювати вплив на людей, які відвідують заняття, з метою зміцнення і стабілізації мотивації, зменшення плинності контингенту спортивних шкіл і оздоровчих клубів.

Відмінними рисами реклами є те, що оздоровчі заняття проводяться за оплату і мова йде не просто про тих, котрі відвідують фізкультурні або спортивні заняття, а про споживачів послуг. Тому для задоволення потреб клієнтів і збільшення їх кількості, працівники оздоровчих клубів повинні постійно цікавитись дієвістю реклами та проводити її різноманітними способами.

Пропаганда як традиційний і реклама як нові види діяльності у сфері фізичної культури і спорту, з нашої точки зору, можуть взаємно збагатити одна одну шляхом перенесення та запозичення окремих характеристик.

Особливості пропаганди фізичної культури і спорту на сторінках української преси

Засоби масової інформації є важливим джерелом знань з питань фізичної культури і спорту, вони задовольняють інтереси різних категорій та груп населення до фізичної культури і спорту, інформують про результати спортивних змагань.

Преса як один з найважливіших засобів масової інформації посідає чільне місце в системі пропаганди фізичної культури і спорту, є найважливішим засобом збору, нагромадження, зберігання та розповсюдження інформації, активно сприяючи впровадженню і розвитку фізичної культури і спорту серед населення та впливаючи на громадську думку.

Публікації на спортивну тематику формують позитивне відношення до фізичної культури і спорту, висвітлюють необхідність занять фізичними вправами, сприяють спрямованості на здоровий спосіб життя та фізичну досконалість. Але існує проблема, що становить невідповідність між потенційними можливостями засобів масової інформації щодо впливу на особистість і суспільство та незнанням того, яким чином найбільш ефективно використовувати ці можливості для розвитку фізичної культури і спорту в Україні, формування в українського народу усвідомленої потреби до занять фізичною культурою і спортом.

У період, коли перед українським суспільством стоїть дуже важлива проблема збереження і підвищення рівня здоров'я, пропаганда фізичної культури і спорту, висвітлення їх можливостей щодо формування здорового способу життя є дуже важливими чинниками, що сприятимуть вирішенню цієї проблеми.

З метою з'ясування їх відношення до пропаганди оздоровчої фізичної культури і спорту у пресі, а також для визначення, що саме викликає інтерес читачів на фізкультурно-спортивну тематику, ми використали метод соціологічного анкетування, який здійснювався за участю читачів українських періодичних видань.

У результаті аналізу фізкультурно-спортивних повідомлень української преси ми виявили, що основна увага приділяється висвітленню результатів спортивних змагань, причому повідомлення носять здебільшого інформаційний характер і лише розповідають про деякі факти щодо змагань, які вже відбулися, а цілеспрямованої пропаганди самих видів спорту не здійснюється. Висвітлюючи питання спорту та фізичної культури на

сторінках української преси, журналісти не використовують своїх можливостей для формування інтересу до спортивно-оздоровчої роботи, не пояснюють читачеві впливу занять фізичними вправами на організм людини.

Фізкультурно-спортивні повідомлення досить рідко мають освітній характер, що сприяв би вирішенню практичних завдань, викликав зацікавленість, примусив людину займатися тим чи іншим видом спорту.

У пресі ще мало приділяється уваги пропаганді різних аспектів спортивно-оздоровчої роботи, рекреаційним та оздоровчим видам спорту, майже не розкриваються вагомі цінності, заради досягнення яких варто займатися фізкультурою і спортом.

Крім цього підвищення ефективності пропаганди спортивно-оздоровчої діяльності в пресі, на думку фахівців та читачів, визначається реалізацією освітньої і виховної функції преси, наявністю відповідних матеріально-технічних засобів для її здійснення, а також високим рівнем кваліфікації журналістів. Згідно з опитуванням, преса, в якій висвітлюється фізкультурно-спортивна тематика, повинна бути:

- ефективним знаряддям педагогічного впливу на процес фізкультурного виховання різних категорій та груп населення;
- важливим фактором оптимального розподілу вільного часу і формування у кожної людини настанови на необхідність занять фізичними вправами;
- важливим джерелом знань з питань оздоровчої фізичної культури та спорту;
- задовольняти зацікавленість усіх категорій населення з фізкультурно-спортивних видів діяльності.

Отже, формування громадської думки відносно можливостей і пропаганди спортивно-оздоровчої роботи, вирішення соціально-економічних, виховних та оздоровчих завдань сприятимуть високій зацікавленості різних категорій населення до занять спортом.

Забезпечення необхідними знаннями з галузі фізичної культури та спорту для зміцнення здоров'я, виховання, раціонального дозвілля; дотримання диференційованого підходу до їх пропаганди серед різних категорій населення; висвітлення взаємозв'язку між фізичною активністю населення і вирішенням соціально-економічних проблем, фізичною активністю і здоровим способом життя підвищить рівень пропаганди оздоровчої фізичної діяльності та спорту у пресі.

Фізкультурно-спортивні матеріали, що посідають важливе місце у переважній більшості українських періодичних видань, повинні бути не лише інформаційними, а й давати підстави для роздумів, мати аналітичний характер, піднімати важливі проблеми, і сприяти безпосередньому впливу на читачів, залучати їх до занять оздоровчою фізичною діяльністю та спортом.

Журналісти повинні формувати громадську думку відносно фізичної та спортивної культури як соціального явища, що позитивно впливає на

вирішення політичних, медико-біологічних, педагогічних і соціально-психологічних проблем у суспільстві, розкривати гуманістичні цінності спортивно-оздоровчої діяльності, надати читачеві можливість регулярно поповнювати свої знання з основ фізичної культури і спорту, активного відпочинку та здорового способу життя.

Засоби масової інформації, зокрема преса, повинні брати участь у розробці, організації та висвітленні різноманітних масових заходів, змагань, спрямованих на залучення населення до активних занять оздоровчою фізичною культурою та спортом.

Висновки

Сьогодні не викликає сумніву той факт, що спорт та оздоровчо-фізкультурні заняття відіграють значну роль у житті сучасної людини. З раннього дитинства і до пізньої старості завдяки спорту людина розвиває свої духовні й тілесні якості. Заняття спортом поліпшує здоров'я і знижує ризик захворювань, зменшує соціальне напруження у суспільстві. Тому вітчизняні та зарубіжні фахівці надають важливе значення спортивно-оздоровчій діяльності. Її цінність українські фахівці визначають через стимулюючий вплив на поширення фізичної культури серед різних верств населення.

Оздоровча фізична культура та спорт – складова частина культури суспільства і самої людини, основою специфічного змісту якої є раціональне використання рухової активності як фактору зміцнення здоров'я, оптимізації фізичного стану. До видів оздоровчої фізичної культури віднесено такі, що у найбільшій мірі відповідають принципу оздоровчої спрямованості (різновиди гімнастики, плавання, лижного спорту, легкої атлетики, ін.). Зазначені, а також інші види оздоровчих занять, забезпечують активні соціальні контакти, сприяють інтелектуальному розвитку, пізнавальній діяльності, корисному проведенню дозвілля.

Система фізичної культури України перебуває у кризовому стані і не може вирішити проблем, що постають перед нею. У законодавчих документах України з питань фізичної культури містяться положення про необхідність покращання організації оздоровчої фізичної культури у сферах суспільства. Зокрема, в Законі України «Про фізичну культуру і спорт» йдеться про важливість залучення дітей дошкільного та шкільного віку до регулярних занять оздоровчою фізичною культурою, створення для них відповідних умов. Організацію фізкультурно-оздоровчої роботи у навчально-виховній сфері очолює Міністерство освіти України. У структурі міністерства функціонує відділ фізичного виховання, який направляє та координує роботу з фізичного виховання у закладах освіти різних типів. Міносвіти підпорядковуються: дошкільні дитячі установи, загальноосвітні школи, ПТУ, технікуми, коледжі, інститути, університети.

Виробнича фізична культура має два аспекти впровадження: загальнооздоровчий, що реалізується шляхом організації фізкультурної

роботи в рамках фізкультурних осередків (колективів фізкультури), за місцем проживання; спеціальний, що включає систему фізкультурно-оздоровчих заходів, форми та зміст яких визначаються особливостями впливу на людину умов, характеру і організації праці.

Проводяться вони, як правило, на території підприємств, організацій, установ у робочий та позаробочий час. Виробнича фізична культура розглядається як один із елементів наукової організації праці, що дає можливість покращити умови праці та відпочинку робочих і службовців, підвищити культуру праці на виробництві в цілому. У соціально-побутовій сфері передбачається здійснення фізкультурно-оздоровчої діяльності: за місцем проживання; у місцях масового відпочинку.

Загальне керівництво, планування, організацію, контроль за станом та розвитком фізкультурно-оздоровчої діяльності у соціально-побутовій сфері здійснюють обласні, міські, районні органи державного управління спеціальної компетенції.

До вирішення проблем організації фізкультурно-оздоровчої діяльності повинні також докладати зусиль інші державні установи: депутатські комісії, відділи держадміністрацій, навчальні заклади та державні підприємства. Поряд із державними установами роботу зазначеного напрямку проводять і громадські організації: профспілки, фізкультурно-спортивні товариства, громадські органи самоврядування (федерації, асоціації, спілки). Таким чином, організація фізкультурно-оздоровчої діяльності у соціально-побутовій сфері – це об'єкт взаємодії багатьох державних та громадських установ. На сучасному етапі усе більше уваги приділяється проблемі збереження й зміцнення здоров'я, причому основний акцент робиться на зміні способу життя.

Проблема здорового способу життя розглядається як проблема загальнодержавна, потребує розробки «здоров'я зберігаючих» технологій, які дозволяють впливати на звички, стереотипи поведінки, життєві цінності людей, що приводять до усвідомлення необхідності піклуватися про своє здоров'я. Поняття «здоровий спосіб життя» включає ряд компонентів, основною серед яких є рухова активність. Якщо в людини не сформована потреба в підвищенні рівня рухової активності, заняттями фізично-оздоровчими та спортивними вправами, то всі зусилля держави, спрямовані на розвиток масової фізичної культури та пропаганди спортивно-оздоровчої роботи будуть залишатися марними.

Пропаганда фізкультурно-оздоровчої діяльності – цілеспрямоване розповсюдження та популяризація фізкультурних знань з метою переконання населення у необхідності систематичних фізкультурних занять. Показ тих чи інших фізкультурних заходів, різноманітних форм занять у супроводі відповідних професійних коментарів, бесід із лікарями, тренерами-інструкторами допомагає залученню населення до регулярних фізкультурно-оздоровчих занять. Успіх пропаганди фізкультурно-оздоровчої діяльності залежить від комплексного активного використання всіх її форм.

Вирішення проблеми активізації пропагандистської і рекламної діяльності відповідно до умов функціонування спортивно-оздоровчого руху сучасної України можливе в рамках цільової комплексної програми яка, на думку експертів, має відображати принципи проведення пропаганди і реклами, залучення всіх зацікавлених організацій, наявність основних функцій управління: планування, організації, мотивації, контролю.

Реклама виступає однією з активних форм пропаганди фізкультурно-оздоровчої діяльності. Сучасна фахова література визначає рекламу як скероване, неособисте звернення, що здійснюється через засоби масової інформації та інші види комунікацій. Воно містить інформацію про споживчі властивості та якість товарів або послуг з метою їх реалізації та формування споживчого попиту.

Реклама у фізкультурно-оздоровчій сфері – це сукупність відомостей про послуги оздоровчого характеру, що здатні зацікавити споживачів та задовольнити попит різних соціально-демографічних груп населення. Достатньо розповсюдженою є імідж-реклама, яка переслідує мету формування сприятливого образу клубу, осередку у максимальній кількості громадян, потенційних споживачів.

Також, у ході дослідження було виявлено дещо обмежений арсенал рекламної продукції на місцях занять. У більшості випадків це стінні газети, фото стенди і фотоальбоми. Двомірною залежністю визначення якісного рівня реклами і стажу оздоровчих занять виявила, що зі збільшенням стажу оцінка якості реклами знижується. Це свідчить про відсутність диференційованого рекламного впливу на відвідувачів оздоровчих клубів. Масові фізкультурно-спортивні заходи посідають важливе місце у системі оздоровчої діяльності. Вони мають на меті залучення населення до занять фізичною культурою, підвищення їх фізичної підготовленості, формування рухових навичок та вмінь, розвиток фізичних якостей, стимулювання до систематичної участі у фізкультурно-оздоровчих заняттях. Масові фізкультурно-спортивні заходи – це ігрова діяльність, учасники якої, з урахуванням віку, статі, рівня фізичної підготовленості, мають приблизно однакові можливості у досягненні перемоги в доступних їм вправах. Зазначена доступність досягається спеціальним вибором змагальних вправ, складності та довжини дистанцій, ваги снарядів, що використовуються, а також тривалістю та інтенсивністю виконання вправ. Окрім того, для змагань, за участю різного контингенту, з метою зрівнювання їх можливостей використовуються гандикапи, фори, зрівнювальні коефіцієнти та заохочувальні бали. У фізкультурно-оздоровчих групах змагальні заходи проводяться не лише з метою перевірки навиків та вмінь, що сформувались у результаті занять, але й для організації активного відпочинку, фізичної рекреації. Саме тому, особливими є підготовка і проведення таких заходів. Отже, ефективна пропаганда та реклама є запорукою масового залучення населення до фізкультурно-оздоровчих занять. Зазначена діяльність входить до функціональних обов'язків фахівців, що обіймають різні посади в системі

фізкультурного руху. Одним із дієвих засобів пропаганди, місцем розміщення реклами є фізкультурно-оздоровчі заходи змагальної спрямованості.

Список використаної літератури

1. Ашмарин Б. Теория педагогических исследований в физическом воспитании. – М., 1991. – С. 202;
2. Бальсевич В.К. Физическая культура для всех и каждого. – М.: ФиС, 1989. – 208 с.;
3. Басов А.В. и др. Образ жизни и наше здоровье/А.В. Басов, Запорожниченко В.Г., Тихомирова Л.Ф. – Ярославль: Верх-Волж.кн. изд-во, 1989. – 128 с.;
4. Безносиков Е.Я., Домбровский В.И. Предпосылки приобщения взрослых к самостоятельным занятиям физическими упражнениями. // Вопросы теории и практики физической культуры и спорта. – Мн., 1993. – Вып.23. – С. 3–6;
5. Блэк С. Введение в паблик рилэйшнз. – Ростов н/Д: изд-во «Феникс», 1998. – 320 с.;
6. Богданов Г. Руководство физическим воспитанием школьников. – М., 1972 – С. 8–48;
7. Вилькин Я.С., Каневец Т.М. Организация работы по массовой физической культуре и спорту. – М.: ФиС, 1985;
8. Вилькин Я.Р. Популярный менеджмент. Пособие для физкультурного работника // Гос.ком. Респ. Беларусь по физ. Культуре и спорту, Акад. Физ.воспитания и спорта респ. Беларусь – Минск, 1992 – 55 с.;
9. Виноградов П.А. Анализ научных направлений по проблемам пропаганды массовой физической культуры // Теория и практика физической культуры. – 1999, 3 – С. 38–40;
10. Виноградов П.А. Пропаганда физической культуры и спорта // Материалы Всесоюз. науч.-практич. Конф. «Физическая культура и здоровый образ жизни». – М., 1990. – С. 30–39;
11. Глухов В.И. Физическая культура в формировании здорового образа жизни. – К.: Здоров'я, 1989. – 72 с.;

12. Громыко Т.М. Физическая культура в формировании здорового образа жизни. // Материалы научной конференции «Физическое воспитание и современные проблемы формирования и сохранения здорового образа жизни». – Гродно, 2001. – С. 60–61;
13. Гуськов С.И. Спортивный маркетинг. – К.: Олимпийская литература, 1996. – 296 с.;
14. Забурьянова Г.В. Бубнов Ю.В. Социальные аспекты развития физкультуры и спорта. // Материалы международной научной конференции «Физическое воспитание и современные проблемы формирования и сохранения здорового образа жизни». – Гродно, 2001. – С. 216–218;
15. Жданова О.М., Тучак А.М., Чеховська Л.Я. Реклама фізкультурно-оздоровчих послуг. Тези доповідей IV міжнародного конгресу. – К., 2000. – С. 480;
16. Житарюк М.Г. Великий спорт і мас-медіа: Навч.-методич. посіб. – Львів: Світ, 1991. – 84 с;